

EDITORIAAL

De maatschappelijke functie van de arts is mensen genezen of gezond houden. Dat is een waarheid als een koe - en dus is voorzichtigheid geboden. Want 'ziekte' is geen simpel gegeven, het is niet zomaar een natuurlijke tegenstander van de mens. Wat ziekte is en wie ziek is, spreekt allesbehalve vanzelf. 'Ziekte' is een sociale categorie. En op de toepassing van die categorie hebben artsen het monopolie. Artsen hebben het kwasi-alleenrecht om te bepalen wat ziekte is en wie ziek is (c.q. mag of moet zijn). Maar dat betekent niet dat zij allen dezelfde maatstaven hanteren of dat er geen variaties zouden bestaan in de wijze waarop geneesheren hun praktijk uitoefenen. Uit de literatuur blijkt dat er belangrijke variaties bestaan in de medische praktijkvoering. In haar artikel gaat Hildegarde Hermans daar uitvoerig op in. Zij onderscheidt, in een eerste fase, verschillende soorten van praktijkvoering (zij spreekt van de traditionelen, de professionelen en de techniekers). In een tweede fase zoekt zij naar verklaringen van deze verschillen. Op grond van een onderzoek naar het profiel van gerieters in België bevestigt zij heel wat van de verklarende factoren die in de literatuur genoemd worden. Maar zelf legt Hermans de nadruk op de door artsen ontwikkelde praktijkstijlen, en op de organisatorische context waarbinnen die praktijkstijlen worden ontwikkeld.

Heeft de sociologie de overheid iets te bieden wanneer het gaat om de oplossing van milieuproblemen? Hebben, zo vraagt Gert Spaargaren zich in zijn artikel af, ruim twee decennia van theorievorming en onderzoek naar de determinanten van milieugegedrag voor het beleid hanteerbare resultaten opgeleverd? Het zijn vragen die hier al werden aangesneden in een vorig themanummer. En de allerbelangrijkste conclusie die toen kon getrokken worden, was tamelijk ontnuchterend. Het sociologisch onderzoek over 'milieugegedrag' in Vlaanderen floreert niet bepaald. De 'ruim twee decennia van theorievorming en onderzoek' waar Spaargaren het over heeft, hebben dan ook enkel betrekking op Nederland. In zijn artikel schetst hij een overzicht van een aantal belangrijke theoretische aanzetten die een verhelderend licht kunnen werpen op de problematische verhouding tussen mens en milieu. Achtereenvolgens passeren het attitude-gedrag-paradigma, de speltheorie, de figuratietheorie en de structuratietheorie de revue. Binnen het kader van deze laatste theorie wordt vervolgens getracht de relatie tussen milieugegedrag en levensstijl te schetsen, en wordt een poging ondernomen om tot een begrip te komen van zoiets als een 'duurzame levensstijl'. In feite trekt Spaargaren enkele krijdlijnen van een mogelijk onderzoeksprogramma waarbinnen een milieusociologie zich zou kunnen begeven. Wij mogen hopen dat met de publicatie van stukken zoals dit, de discussie in Vlaanderen gestimuleerd wordt.

De redactie ziet het overigens als één van haar taken (zoniet haar belangrijkste taak) om actief de wetenschappelijke discussie en uitwisseling te bevorderen. En wanneer er grote gaten vallen in het sociologisch onderzoek in Vlaanderen (zoals in het onderzoek naar milieu ontegensprekelijk het geval is), dan helpt zwijgen daar geen

lievemoederen aan. Daarom nodigde de redactie de milieusocioloog Pieter Leroy (die men een Vlaams socioloog kan blijven noemen, ook al werkt hij sinds geruime tijd in Nederland) uit een kritisch commentaar te schrijven op het stuk van Spaargaren, en na te gaan welke lessen daar voor Vlaanderen uit kunnen getrokken worden. Het is een pertinent stuk geworden, met een wat zurige afdrank misschien, maar ook met interessante suggesties over onderzoeksstrategie en programmatie.

Dat het met die bevordering van discussie en wetenschappelijk dialoog ernst is, bewijzen ook de twee columnstukken over de eindtermen in het onderwijs. Roger Standaert, één van de grote pleitbezorgers van de eindtermen, werd gevraagd zijn standpunt kort en krachtig uiteen te zetten. Dat heeft hij voortreffelijk gedaan. Zijn bijdrage wordt gevolgd door een theoretisch-sociologische bespiegeling over de eindtermen van de hand van Raf Vanderstraeten. Vanderstraeten inspireerde zich daarbij vooral op Luhmann en knipoogt daarmee reeds naar het themanummer van volgend jaar dat volledig gewijd is aan deze Duitse systeemtheoreticus.

Het nummer wordt afgesloten met enkele boekbesprekingen (na de lawine aan besprekingen in het vorige nummer doen we het dit keer wat rustiger aan).

Erik HENDERICKX